

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Hirdetési díjak

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknek külön kedvezményt is nyújt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasensteint & Vogler (Wallhachgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau Budapest. Haasensteint és Vogler hirdetés közv. irodája. (Weisz. mór hirdetések felvételi irod. Bécsben Wollzeile 18. és Budapest szerviztől 5. sz.)

Nyitási cikkek

gármond sora után 25 kr. fizetendő.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

Szerkesztői szállítás:

Főttér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

ÁZ ÉRTÉKESE CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Ünnepnapok.

(?) „Lett még egyszer ünnep a világon!” A költő szava beteljesülőben van. Törökország győz, Európa bámul, Magyarország ünnepel s az erdélyi rész és Kolozsvár, ez egyik legmagyarabb város, nem maradhatott hátra e közörmében.

Zászlaink, melyek házainkon lengenek, testvéries ölekezéssel simulnak össze s a vörös-fehér-zöld és vörös-zöld színek, a négy folyós, három halmos, kettős kereszties czímer az egy csillagos félhold mellett két nemzet testvéri egyesülését hirdeti, mely a fényárban ragyogó ablakokban nyíltan bevallja zeneiségét, mely harcziás és hazafiás dallamok zenehangjaiban égve tör, mely riadó éljenekben és csoklásokban harsogja ország-világ fölébe, hogy él és áll, hogy élni és állni fog az idők végeig.

Öröm-ujjongató szónoklatok tartatnak, kálapok, kendők lengenek, az arcokon diadal, mosoly ragyog, készsörítések váltatnak — ma gondot-bűt félrelöktünk: „Lett még egyszer ünnep a világon!”

Talán arany-bányákat fedeztünk föl? Talán országokat hódítottunk, népeket igaztunk le? Talán ünhasznunk mámorra bódított el?

Nem — csak oly szegények vagyunk, mint valánk; országok, népek meghódítása; nem a mi kenyerünk s isten látja lelkünket; nem világi haszon, a minék megnyerését visszafajított lélegzettel vártuk, a miért imádkozánk s a mit megértünk az igaz isten megadál!

Mi az eszmék diadalát ünnepeljük s mint a tudomány és művészet égből hódított prometheuszi vívmányai az emberiség közös birtoka és öröke: a jog, igazság és szabadság diadalából részt követelünk és részt érdemlünk mi is.

Részt érdemlünk! A kalmár, a prédára leső, a rablánczokat kovácsoló Európa számított, oláldott, szökkenésre készült: s csak a nemes, nyílt, szabadságsért lángoló magyar nemzet merete rokonérzelmeit nyilvánítani: szemébe vágni gyűlöletét a zsarnokságnak, baráti jobbát nyújtani a szabadságért vérezőnek.

Ostorral hajtották a rabszolga-csordákat, hogy másokat is rabszolgákká tegyenek! Az ördög utátságaival szövettek: s az isten szent nevére vették mocskos ajkakra! A pokol gyűgyorgásával fentek éhes fogait, a prédára, melyre előre koczkát vetének. Meggyalázták a vallást, melyet zászlójukra írtak, lealacsonyították a tudományt, melynek találmányait fölhasználták, hahótáztak a jog felett, melyet el akartak rabolni, arczul csapáltak Európát, melynek bizományosaként árulták magukat — s míg a száz sebtől vérezték megátadott mint férfiú állott ellent, csak Magyarország nevezte rablónak a rablót, nyuj-

totta kezét a hősnek és imádkozott istenéhez az igazságért!

Es az isten nem maradt távol a szükségben szenvedőtől.

Ezer popa szentelél föl a czár zászláját, megáldották az Ur nevében a fegyvereket, az utakat, hidakat, seregeket — hívták hármass kiáltással: Isten, Isten, Isten!

Eljött, a kit hívtatok, megjelent a harczok mezején — de rettenetes bosszúálló ostorát bontá ki gonosz fejetek felett. Bűntető haragja széttepte zászlóitokat, megtörte fegyvereiteket, kénnel-lánggal öntözte utaitokat, mint egykor Zsodoma és Gomorrha utjait s megsuhogtatta láng-pallosát sergeitek fölött, hogy omoljanak sorban, mint a lekaszált fű.

Mert adatott vele az ő lelke a honért-jogért, az igazság-szabadságért küzdők szívébe.

Mint a hadak-utján visszatérő hunok lélek-táborra, mint az ősmonda hite szerint a görögök harcaiba vegyülő istenek: e harc-sorok élén is szellemek viaskodtak az igaz ügy mellett s mint a rege gygassai hegyeket halmozva egymásra akarták az eget megostromolni, de villámok által sujtának mélyre; a szent eszmék harcziái is megsemmisítő erővel teríték porba a rabszolgaság tűzokádó sárkányait.

S mind e vér miért foly özönnel?!

Milliók — egy miatt!

Az az „egy”, mint a Pharoa tribune épített magának s vértől mámoros szemekkel kéjeleg az ő dicsőségére elomló hadsorok fölött.

Dicsőségére? — nem: ítélletére!

Az a sok vér nem sikertelenül patakzott szét a szomju földön: a szabadság fájának gyökereit táplálja az!

Európa utolsó zsarnoka, mi fáj jobban neked: Európa gunyhahotája, mely futdóban kísér, vagy a tompa morgás, mely ébredő néped ajkán otthon fogad?

Többé már nem milliók — egy miatt, hanem mindnyáján a közér s kik ma ünnepet ülünk: nem kárörömmel, hanem az eszme diadalába vetett hittel tesszük azt, hogy a rabszolgaság utolsó óráit járja már Európában is, hogy a saját szabadságát megvédő török nemzet a népek szabadságának várát építé.

Ünnepünk nem a vér, hanem az eszmék ünnepe s ez a romjaiban menekülő hadsereg minden egyes katonája a szabadság próphétája és apostoláknak érkezik honába, hirdetvén, hogy a zsarnokság meghalt Plevná előtt, a Balkán szorosában, a Lom partjain s helyét a szabadság foglalja el még a Nawa, a Wisztula partjain is . . .

Népek istene! ki megtartád szabadsá-

gát e magyarnak, megvédéd jogait a töröknek, add meg ezt a jövőt az Európa utolsó zsarnoka alatt nyögő szláv birodalomnak is, hogy diadalal harsogtathassa az emberiség:

„Lett még egyszer ünnep a világon!!!”

— Az országgyűlési szabadelvű párt tegnapielőtti értekezletét Gorove elnök a párt üdvözlésével megnyitván, Perczel igazságügyminiszter két tvjavaslatra nézve kéri ki a párt figyelmét. Ezek elsje a büntető törvénykönyvre vonatkozó javaslat, melyre nézve a kormány azon kérését hangsúlyozza, hogy az ne utasításak az osztályokhoz, hanem egyenesen a házban vétessék tárgyalás alá. Az értekezlet az indítványt közhelyesséssel fogadta; az igazságügyminiszter a kir. Curiaának a képviselő választásokról szóló javaslatát mutatja be rövid indokollással.

A javaslat ellen szözlottak Szilágyi Dező és Horánszky Nándor azon indokból, hogy a törvényjavaslat nem szükséges, és parlamenti felelősségünket tekintve még nem czéliszérű, hogy a parlament tekintélyét kisebbiti, a bíróságokat a politikai működésbe vonja be és részrehajlás vádjával tetézheti, és végre, ha a részletekben is dualisticus színezetű, a mennyiben a törvényhozás befolyását továbbra is fentartja.

A javaslat mellett szözltek a miniszterelnök és Horváth L. Az első elvileg fejtegetvén, hogy a legfelsőbb bíróság ítéletében mégis több a garancia, mint a pártok politikai érdekeltiségeiben; a kormány pressiójáról eddig a legfelsőbb tszéknel alig lehet szó, miután itt emelkedésre, tehát a kormány kedve keresésére alig van kilitás. Ő épen mint ellenzék volt egykor a törvény megalkotása mellett. Különb ez sem párt-, sem kormánykérdésnek nem tekintti.

Horváth Lajos főleg alaki indokokból indulván ki, különösképpen látná, hogy az egykori deák- és balközép-pártból alakult szabadelvű párt most elvesse azt, mit egykor közmegegyezéssel tett a kormány köteleességévé; különben elvileg e törvény megalkotása mellett van, mert azóta semmi körülmény nem változott.

Elnök kimondja, hogy az értekezlet e javaslatot nyílt kérdésnek tekinti, ezzel az értekezlet eloszlott.

— Az orosz vezérkarról a „Times” bukresteri levelezője igen éles kritikát ír. A gáncs, ugymond, nem az orosz katonát, a sorozatokat, hanem a vezérkari tisztakat kell hogy érje. Egyenkint derék emberek ugyan, de a fegyelem nagyon laza. Egyre foly köztök a tivornya s ennek a következménye az, hogy a csata napján haszonvehetetlenek.

— A török foglyok sorsa Oroszországban. Az orosz lapokban állandó a panasza miatt, hogy az orosz hölgyek, nevezetesen a főrangúak, tekintélyes nemes családból származnak.

Egy delután bejelentette magát nálam. Nyugtalanul, remegő szívvel vártam jöttét.

Felénken lépett be, kezem remegve pihent övébe, arcom égett.

Hangosan dobogó szívvel vártam, hogy megszólaljon, úgy látszott maga sem tudta, hogy fogjon hozzá, végre bátorságot vett magának, megelpte a szavakat, s lángoló kifejezésekben vallotta be nagyobbik leányom iránt érzett szerelmét! Megsemmisültem álltam előtte! Mintha kigyó csipett volna meg, löktem el magamtól a kezét, melyet elő a hégvel szorítottam meg azelőtt.

— Hogyan azon gyermeket, ki csak most lépett ki a növedéből, ez iskolás leánykát? kiálték fel ijedten, miközben hasztalan igyekeztem szívem zajlását lecsendesíteni. Oh kedves orvos ur, ön nem ismert engem, mielőtt a betegség enynyire megvénitett, de mondja csak, lehetségesnek tartja-e ezt, lehet-e ezt érteni?

— Tökéletesen érthető, felelt mosolyogva az orvos, valamint a nagysád betegségének indoka is.

— Nős, tette hozzá a báróné szomorú hangon, leányom bizony férjhez ment a fiatal emberhez, s utánna férjhez ment a kisebbik is, mit gondolt ön, csupa gyermek, nem több tizenhét évesnél. Gyámja azt mondta, nem lát semmi okot rá, hogy miért ne mehetnének férjhez. Ők akarták, s ha nem lesznek boldogok, én nem leszek oka.

— Bizonynyal nem, erősíté az orvos, de hát miért nem ment nagysád valamelyik leányához lakni? Élénk szelleme csakhamar foglalkozást

mazók, a török foglyokat valami meg nem fogható botrányos előszeretettel kegyelik; ellenben pedig a piszkokat borított, rongyos, éhez s be nem kötött sebekkel házaérköz honi sebesültekre, kik közül sokan 24 órára át mitem ettek s 12 óra alatt egy csepp vizet sem kaptak, figyelomre sem méltatják.

A „Russky Mir” kemény bírálata alá veszi ezen eljárást, s kereken kimondja, hogy az illető hölgyekben és a gazdag fiatalok, mely a fogoly török tisztakkal fráterizál s a nyaralókban dőszöl, az orosz nemzeti büszkeség egy szikrája sincs. Még élesebben nyilatkozik a török fogoly tisztakkal nyilvános helyeken pezsgő iddógáló, térdeiken ülő kiewi és charkovi nemes csládbeli hölgyek ellen a „Novoje Vremia” s egyebek közt egy esetet beszél el, hogy két vörös keresztet viselő hölgy pénzgyűjtéseket eszközölt a török foglyoknak nyújtandó édességekre, az orosz sebesültek javára pedig segélyt gyűjteni vonakodtak! A lap szitokkal megróván ezen cselekedeteket, szeretné tudni, mi indítja az arisztokrata nőket „ezen gyalázatos, az orosz nemzet érzelmeit mélyen sértő, bűnös magaviseletre.” Mi ez, kéri az orosz lap, az új és idegen után mohón kapó bujavágy vagy ellenzék a fajrokonok felszabadításáért indított háborúval rokonszenvező tömeges orosz nemzettel szemben?

Helyeslik ezen botrányos magatartást az illető nőszemélyek férjei, atyjai és testvérei, vagy nicos erejök a rosznak megszüntetésére, vagy talán annyira el vannak foglalva az államügyekkel, hogy ezek miatt nem veszik észre a beaumont képviselőinek, családjaik szép nemű tagjainak rít tetteit? A czikk arra utal, hogy e tekintetben a lapirodalom korhóló szava mai napig a pusztában kiáltó hangnak bizonyult be, erélyes gyakorlati rendszabályokat kíván alkalmazásba hozatni s egyebek közt azt hozza javaslatba, hogy ezen nők „kik az orosz nevet és nemzeti méltóságot még a megvendégelt törökök szemében is sértik s lealacsonyítják,” minden tisztességes körből kizárassanak.

— Az osztrák kiegyezési bizottság szept. 17-iki ülésében a 28-ik czikknel, az alkormányzók választása kerülőn elő, Herbst kijelenti, hogy a kormány előterjesztése magában véve a helyes, míg a bizottsági indítványok lehetetlenséget tartalmaznak; formaszerű indítványt tesz, hogy a kormányjavaslat fogadtassék el.

Hosszabb vita folyt az alkormányzók kinevezéséről pro és contra; a pénzügyminiszter előadja az ügy genesisét; Magyarország anyagilag viszonyítva van önálló bankhoz; de a kényszerítő viszonyok gátolják ebben; hanem mint állam megkivánhatja, hogy ő adja a szabadságot és miután óhajti, hogy a szabadságot a fennálló nemzeti banknak adassék meg, kell Magyarországnak engedni, hogy megszabhassa feltételeit. Módot kell keresnünk, hogy Magyarország jogosult befolyásának elég tétessék; a kormány-

nyert volna unokái ápolásában, s boldog lehetne mint nagyanya.

— Mint nagyanya! sohajtott fel a báróné. Ön tudhatja, hogy az anyósok, egy háznl sem szivesen látott család-tagok. Hanem most kérem mondjon véleményét betegségemről. Most már ismeri életörténetemet, tudja miket rendeltek eddig az orvosok, öntől várom és reménylem a segélyt.

— Nagyságos asszony, ezölt az orvos, komoly arczot öltve, én elvállalom kigyógyítását, ha megígéri, hogy mindenben követi rendelkezéseimet.

— A fölöl biztos lehet ön, nálam engedelmesebb beteg nem leend soha.

— Nő hát legelőbb is, folytatá az orvos, tűzbe ezzel a sok hasztalanul folyósi rendelvénnyel. Az orvosok nagyon rosszul bántak nagysáddal, s csoda, hogy még életben van. Lássá nagysád, előlj az életben azaz időpont, midőn a természet rendje megkivánja már a nyugalmat, s a makacs, ellentállásra hajló szellemet, mely előtt a mult idő eszményi képe lebeg még, s mely nem akar ebbe belenyugodni. Midőn a merész fiatalaság, tuláradó életerejének érzetében, oly bátran neki ront az életnek, élvezni, szeretni kezd, reánk idősekre nézve eljött a perc, hogy ne csatlakozzunk hozzájuk többé, hanem nyugodtan szemlélődvé, ülünk le a partra, örködni a veszályban forgó gyenge sajka felett, mely az élet zajló tengerébe bizta magát, s tartuk szemmel a hullámokat.

— Ön tehát azt gondolja, hogy tengeri fürdőre kellene menni. Az időszak főlek még nem ahoz való; kissé hűvös napok járnak.

nak annyi jogot legalább is kell adni, hogy a bankkormányzat felett hathatós felügyeletet gyakorolhasson, s mi gazdasági szempontból bizonyára csak méltányos; alkormányzók a főtanácsban csak kettő van, szavazó ellenben van 12; az igazgatók hatásköre oly korlátozott, hogy az ellentét teljesen képzelhetetlen; nincs ebben se káros hatás, se disparitás; az alkormányzók kinevezése által a bank megváltozása feltételeztetik, de a szervezet egész veszélytelen; ha egy kormány illegitim befolyásra már feltételeztetik, akkor az említett alkormányzók bizonyára megadják a kívánt kezességeket.

Szavazáskor az alkormányzók kinevezéséről szözlő pont 18 szavazattal 17 ellenében elvetettett. Herbst kisebbségi javaslatot jelent be, mire az ülés berekesztetett.

A háboru.

Bécsből szept. 16-ki kelettel a következőket írják a „Hon”-nak:

„A Plevna elleni orosz támadás sikertelenségével, eléggé feltűnő módon, egyidejűleg érkezik a hír, hogy Chriszties ur, Szerbia képviselője Konstantinápolyban ezen várost nem hagyta el, sőt hogy további intézkedésekig meg fog maradni állomásában. Ugy látszik ebből, hogy Belgrádban, hol oly kitűnően értik a köpenyforatást a szerint, a mint a szél fúj, kissé gondolkodóba estek és megrökönyödtek a gondolatról, hogy Ozmán pasa győzelemhez szokott katonáival megújtsák a tavalyi kellemetlen ismeretiséget. A kép, melyet a szerbek a keleti krízis egész folyama alatt a világnak mutatnak, igen szálnalmas és ha általában lehet valami következtetést vonni Milán és Riszties magatartásából, illetőleg napról-napra való ingadozásából, az nem lehet más, mint az, hogy Szerbiának, mely oly sokat akarna és oly keveset tehet, absolute semmi betöltendő szerepe nincs.

Épen kapóra jön a „Nat. Ztg.” demenciaja, mely a német kormányt fölmenti a gyanu alól, mintha Szerbiát a háboruba való beavatkozásra bátorította volna. Valóban igen kevés belátásról tett volna tanúságot, ha a német kormány ilyen uton akart volna jó szolgálatot tenni Oroszországnak. Általában nagy tévedés, hogy irányzatos koholmány, föltenni a német kormányról, hogy Oroszország iránti rokonszenvét más módon fogja nyilvánítani, mint azon, mely a saját érdekeinek is megfelel.

Merőben irányzatos koholmány, mintha Németország Posen-Gnesenben vagy Orosz-Lengyelországban katonai rendszabályokat akarna fogatatosítani, hogy az ott lekövete tartott orosz haderőt fölszabadítsa. Bár mennyire becsljük is Vilmos császár rokonszenvét unokaöccse: az orosz czár iránt, a német kormánynak nem szabad oly rendszabályokat tulajdonítani, melyek a német nép erejét érdek-rokonszenvétől merőben idegen czélokért vennék igénybe.

— Nem is úgy értem tisztelt nagysád, nyugton itt maradhat helyt.

Tegyem fel szigoruan magában, hogy nyájás, előzékeny lesz környezetéhez, és nem hiteli el magával, hogy szerencsétlen, azért, mert egy s más apró ohaja nem teljesült.

Neveessen maga is az emberi gyarlóságok felett, gyonyolja ki nem bánom más nők bohóságit, s különösen a Hafften asszonyságát, kit folyton üldöz az irigység és féltékenység, az élet e két furája.

— Oh! ha azt megérném, hogy ez így legyen! Kiáltott fel a báróné s szeméi szikráztak.

— Ezt megérheti, valamint azt is, hogy gyengesség nélkül legyen elnéz mások gyengyé iránt. Nagysádnak csinos háza van, van szép kertje, gondolozza, ápolja ezeket, s mindig fog annyit foglalkozást találhatni, mi kellemessé tegye életét, s ép oly hasznos, mint jótékony hatással legyen kedélyére. Alkosson nyájás baráti kört, adjon hébe kórba egy-egy vidám estélyt, s hagyja a gyermekeknek a gyermekes mulatságokat.

— Oh hisz azon rég tul is vagyok én már, válaszolt nyílt elfoglaltsággal a báróné.

— A nyíllat és nyílvesszővel való játszást is abban kell hagyni, ez a fiataloknak való. A mi korunkhoz, már csak a régiek tanulmányozása talál, ebben egyszerűség párosul kellemmel.

Egy kis bölcseslet sem árt a nagysád élénk szellemének, mely még soká meg fogja tartani rugékonyságát. Irodalmunk oly sok kincset rejt magában.

A „KELET” TÁRCZÁJA.

ÚJ GYÓGYMÓD.

RAJZ.

Írta:

WIKEDE ASSZONY.

(Folytatás és vége.)

Néhány év mint álom tűnt el életemből. Ifjú vig kedélyem soha sem hagyott el, de ekkor csak egyszerre oly üres és pusztá lett előttem minden, hogy azt ki nem mondhatom önnök.

Az előtti télen nyitotta volt meg Hafften asszony termét. Ez asszony nagyon gazdag volt, nagyon fényes társaságokat adott, s háza gyűlé helye lett a legelegansabb előkellő világnak. De azért meg kell vallanom, hogy a nála töltött esztéket nagyon unalmasoknak találtam. Mindenki csak ő neki udvarolt, ő volt központja a társaság, s a többi jelenlevő hölgyekkel senki sem tönt.

A mult télen történt, hogy egy fiatal ember, kiváló figyelmet kezdett irántam taunistni. Nyugtalanul keresett fel tekintete, félre közeledt felém, s nyájás mosolyom boldogod látszódt tenni. Be kell vallanom önnök orvos ur, hogy elég gyenge valék szívem vonzalmát követni, szerencsétlennék éreztem magam, ha nem láhattam őt, s szívem hevesen dobogott, ha közelembre jött.

— Elbeszélte mindezt nagysád többi orvosainak is? szakítá félbe az orvos beszédés betegnek szavait.

A törökök hadállása.

A csatáról Mehemed Ali győzelmes előnyomulását jelentik a Jantra-folyam felé, mely a czarevics haderejének kelet felé utolsó védelmi vonalát képezi. A Lom vonalán vívott győzelmes harcok után a törökök, a mennyire a távirati tudósításokból Mehemed Ali haditervének körvonalait felismerni lehet, az oroszok sistova-tirnóvi működései vonalának átkarolását célozzák délfelé, mi utat nyitna Szulejman seregének Osman pasa lovcsai hadállásához; míg északon az oroszok hadműködési vonalának áttörését kísérik meg. A Lom és Jantra között 14-én vívott harcokat a törökök concentricus előnyomulása idézte elő, s e harcok mintegy bevezetést képezik ama válságos összecsapásnak, mely, ha a törökök előnyomulását a tirnovo-sistovai vonal felé tegnapelőtt és tegnap folytatták, a Jantra mentén már megtörténhetett.

A törökök a Lom vonalától hosszan kiterjesztett arcvonalban nyomultak előre. A balszárnnyon Hassan pasa tört, Popkifin átkelve, mely Sumla irányában fekszik a Lom mentén, Vodica felé. Arcvonalának sarkpontja, ugy látszik, Osman-Bazárnál van, hol mult pénteken egy kémszemlőre indult orosz csapat visszavetettet. A centrum a safa pasa alatt Sinankiót szállotta meg, mely a Biela előtti magaslatokon fekszik. A jobbszárnny, Ruscsukra támaszkodva, szintén Biela felé törekszik.

A törökök által elfoglalt eme hadállás, melyet teljes világításba helyezett az Osman-Bazárnál történt kémszemle, arra késztetette az oroszokat, hogy Tirnovóból a 11-ik hadtestet kivonják, azt a Bielánál álló 12. és 13-ik hadtestek erősítésére használják fel.

A döntő csata ekként Biela körül vivatik, talán már e pillanatban. Az oroszok veresége e helyen válságossá lehet, nemcsak a czarevics hadtestére, hanem az összes Bulgáriában működő hadseregére nézve.

A mediatio.

Eddig a harcok a Jantra és puska beszélt, most már a diplomacia is bele akar szólni a dolgok menetébe. Mint Berlinből jelentik, ottani mérvadó körökben a mediatiohoz akarnak fogni s e magatartás összefüggésben áll a plevnai eseményekkel s azok következtében az Oroszország által kezdeményezett lépésekkel. Ez derék! Maga a muszka nagy hatalom, mint tavaly a poronty Szerbia, a hatalmakhoz fordul segítségért, hogy kirántsák a törökök gyilkos körmei közül. Ez is egy nagy elégtétel a „beteg“ Törökországnak.

Berlinben az orosz hadsereg helyzetét fölötté kritikusnak látják, miután annak visszavonulási utja is fenyegetve van.

Mi csak attól tartunk, hogy most ismétlődni fog a tavalyi bűnös játék: meg fogják gátolni Törökországot abban, hogy győzelmeit kizsákmányolja és ellenfelét megsemmisítse. Ha erről lesz szó, reméljük, hogy Andrássy gróf ilyen vállalkozáshoz nem fog segédkeztet nyújtani.

Osman pasa hős tettei.

Midőn Gorcsakoff herceg értesült ama csapásokról, melyek az orosz seregeket Ázsiában, a Jantránál, a Sipkában és főleg Plevnánál érték, így szól: „Kétségbeesett helyzet, minden el van veszve!“ Minden fantáziát földlőmul az, mit a törökök műveltek. A világ bámul e csodás haditetteken, miket a „beteg“ török végbevisz. A maroknyi helen sereg győzelme az óriási számú perzsáknak jut eszébe az embernek, midőn e török győzelmeket olvassa.

Az orosz mérvadó körök annyira meg vannak röknyedve, hogy — mint Bukarestből jelentik — azon tanakodnak, miszerint az orosz sereg, tapasztalva a török haderő fölötté nagy és megtörhetetlen ellenállási erejét, ne is folytassa tovább Plevna ostromát, mert egy sem vezetne

— S én oly igen szeretek olvasni.

— Csak hogy mindig jó olvasmányt válasszon ki magának. Ha nagyság megengedné, én venném rendezés alá könyvtárát, és akkor csak hamar sikerülne nekem új győgyimódom jó eredményét behoznyitanom

A báróné örömmel egyezett bele, s szorította meg az oda nyújtott kezét, s a lelki orvos elbucsuzott s távozott. Másnap reggel a beteghez két láda könyv érkezett. Az egyiket e felirat állta: Orvosszer az első tíz évre: a másodikon, tíz év múlva venni használatba.

A báróné felnyitva az első ládát, a régi és nagyobb legjobb íróinak műveit találta benne. Ott volt Rousseau, Averbach, sőt Marlitt s Heine sem hiányoztak. A második ládában, pompás fekete díszkötésben ott pihentek Bolikofen, Schellenberg, Baumgarten s más híres prédikátorok papi könyvei.

Glöden asszony nem távozott el a többé afővárosból, ott maradt orvosra közelében, Háza mi-vélt emberek gyűlhelye lett, hol komoly társalgás vidám csevegéssel fűszerezve töltött tanácsot; megtanulta mosolyogni az ifjak bohóságai felett, s a gunyolódás vidám hangulatban tartotta mindig. Azon időt, melyet az előtt tükre előtt töltött el, most virágainak s könyveinek szenteli, hanem a fekete kötéseket még eddigelő nem vette használatba.

Azt mondja, arra nem elégé vén még, hogy apácázka legyen.

czsúra, hanem egyszerűen blokirozza, hogy Osman pasát és seregének külső akcióját megbénítsa. Hanem hihetőleg ezzel sem fognak cselekedni, mert azon esetben Osman pasa ki fog törni a védsánczok mögül s maga lesz a támadó.

Szakértő emberek azt állítják, Plevna hatalmas védművei, melyeket Ozmán ugyszólvá a semmiből teremtet, (az oláhok elismerték azokat új „düppeli sánczok“-nak) képezzé teszik a törököket, idezzámitva még ezek bravourját is, hogy két akkora sereget is megsemmisítsenek, mint mekkora a muszka-oláh sereg, mely Plevnát mindenfélre, — de hiában ostromolta, s hogy Plevna képes ellenállani három hónapig is, — ha nem az egész télen át. A muszka vezérkar azon vér-mes reményt táplálta, hogy három nap alatt Plevna el fog esni s azért nem is volt az oroszoknak kellő mennyiségű munitiójuk. Időközben kellett azt Szisztovából hozatni.

A helyzet Plevnánál.

Plevnáról ellentétes hírek érkeznek. Az kétségtelen, hogy Ozmán pasa rendületlenül áll védművei között. Csapán a griviczai erődöt illetőleg térnek el az érkezett hírek. Míg ugyanis a „N. Fr. Pr.“ Sumlából azon jelentést közli, hogy a törökök 13-ikán már minden erődöt visszafoglaltak, köztük a griviczait is, addig Miklós nagyherceg 15-ről kelt sürgönye határozottan azt állítja, hogy 14-ikén este ezen erőd még orosz kézben volt. Bukarestben azon hír, hogy Plevna mellett a Skobeleff hadosztály, ugyszólván, teljesen megsemmisítették s Románia a nagyherceg hivatalos sürgönye szerint is, mely pedig azt mondja, hogy a halottak és sebesültek számát nem lehetett még megállapítani, 3000 katonát és 65 tisztet veszített, nagy rémületet idézett elő. Az a hír járta be a várost, hogy a czár haditanácsot tartott, melyben a visszavonulás határozatátott el Plevna felől. Egy bukaresti sürgöny szerint az oroszok már meg is kezdték 15-kén a visszavonulást Nikápoly és Sistova felé; s Plevnától 15-ikén 13 kilométerrel távolabb állottak, mint a támadás első napján. Vajon nem e ezen visszavonulást akarja Miklós nagyherceg sept. 16-ikán Paradimban kelt sürgönyében érteni, midőn azt mondja: „újabb helyeket választottam az ütegek számára.“ Ha e visszavonulás csakugyan megtörtént, akkor érthető lesz a nagyherceg azon sajtóságos mentegőzése ugyanezen táviratban, hogy az újabb helyek kiválasztása miatt „nem ért rá sürgönyözni.“

Az ágyuharc s a Sipka-szoróban egyre tart, s a törökök egy-egy orosz üteg elnémitásáról adnak koronként hírt.

Áttekintve az egész bulgáriai harcok helyzetét, kétségtelen, hogy az orosz haderő állása a biela-plevnai vonalon kétségessé vált, sőt, ha Mehemed Ali a Jantra-vonalat hatalmába ejti, Eju b pasa, ki Mehemed Ali serege jobb szárnyát vezérli, az oroszok visszavonulását is lehetetlenné teheti.

Táviratok.

Bukarest, sept. 17. (A „Deutsche Ztg.“ tudósítójától.) Osman pasa asept. 14-diki győzelme tökéletesebb és jelentékenyebb volt mint a 12-ki. Az oroszok 18.000 embert veszítettek; az elfoglalt posztók mind kiragadtattak hatalmukból; nem csak a három déli sánc, mint a hivatalos jelentés mondja.

Midőn a főhivatalos jelentés azt mondja, hogy az oroszok elszánczolták magukat posztóikban, ebből kiderül, hogy a törökök offensív fellépéséül tartanak.

A harc óta a deroute leirhatatlan.

Az orosz tábornokok a következő napon új rohamoszlopokat akartak alakítani, de ez nem sikerült.

A török lovasság nem birt üldözni, mert a holttestek halmai nagy kerülletben valóságos közlekedési gátakat képeztek!

Gorcsakoff herceg Andrássyt és Bismarckot mediatioóra kerte fel fegyverszünet kötése végett.

Konstantinápoly, sept. 16. Mehemed Ali pasa jelenti 15-ről: Asszáf pasa csütörtökön 12 gyalog zászlóalj Kislovából kiindulván, megszállotta Szinánköit. Pénteken a 12. orosz hadtest 32 zászlóalj gyaloggal, 2 lovasezreddel és 64 ágyúval megtámadta: az oroszok azonban visszavetettek, midőn Szabit Kislovából 6 zászlóalj segélyt küldött. Asszáf pasa a Banyika-Lomig üzte az oroszokat, s nagy veszteséget okozott nekik.

Bécs, sept. 17. A „Presse“-nek távirják, hogy Plevna nem fog ostromoltatni, csak figyelő hadtestet állítanak fel. Az idej hadjáratot elvesztettnek tekintik. Ugyane lap tilisi távirata szerint az ázsiai harcok terén sem gondolnak offensívára.

London, sept. 17. A „Daily News“ levelezője jelenti vasárnapról, hogy Szkobeleff veresége rendkívül nagy, a tiszték roppant nagy számban hullottak el. Szkobeleff, saját szavai szerint, a redoute megostromlásában 2000 s dőlutan annak tartásában 1000 embert veszített.

Zászlóalj mintegy varázscsapásra tűntek el; egy lövész-zászlóalj 160 emberrel olvadt le, egy 150 főből álló század 40 emberre. Hadtestének összes ezredparancsnokaiból csak egyetlen egy s a zászlóalj-parancsnokok közül csak néhány álta túl a napot.

Szkobeleff sértetlen maradt, bár erősen ex-

ponálta magát. Legtovább tartotta magát egy fiatal tiszt egy maroknyi emberrel — elesett mind, mert nem akartak megfutni. Szkobeleff igen el van keseredve az erősítések megtagadása miatt. Kardja el volt törve, ruhája sárral befecscsenve, arca puskaportól fokete. Szkobeleff ezt mondá a levelezőnek:

„Meglettem a mi tölem tellett. Többet nem tehettem. Detachmentom főleg meg van semmisítve; ezredeim nem léteznek többé; nincs többé tisztsem sem, — elvesztettem három ágyút. De nem vádokol érte senkit — isten úgy akarta.“

A „Daily News“ mai második kiadása jelenti: Vellesey Bukarestbe érkezett, s azt beszéli, hogy az oroszok megerősítik Griviczát. — Szulejman egyesült Mehemed Alival, mindketten megtámadják a czáreviset.

Bécs, sept. 17. A „Pol. Corr.“ a következő hivatalos román sürgönyt közli 16-ikáról Bukarestből: A törökök 14-ikén (Osman pasa sürgönye 15-kéről jelenti az oroszok teljes visszavetését) a románok által megszállott Grivicza-erődöt vissza akarták foglalni, de fényesen visszavetettek. A czár Románia fejedelmének a Györgyrend Commandeur-keresztjét adományozta, mire a fejedelem a főhadiszállásra ment s ott a czárnak a román csillagrend nagykeresztjét nyújtotta át, melyet a czár elfogadott.

A plevnai harcokhoz.

A Plevna alatti orosz táborból a „Standard“ levelezője 12-ikéről és 13-ikáról hosszú táviratot küld a griviczai redoute bevételéről. A harcok lefolyásáról csak zavaros képet tud adni, mivel az orosz tábornokok nem adtak neki fölvilágosításokat a dispositiókról. „Plevna el van itélve“, ezen kezdő táviratát. „Néhány napig tartatja még magát, s sok emberélet vesztet el, de ha csak valami segítség nem érkezik, el kell esnie.“ Az események megmutatták, hogy „nehány nap alatt“ mint nem vészett el Plevna. Adjuk azonban e tudósításból a következő befejező részt:

Ma reggel (12.) jó hírt hallok. Késő este két orosz ezred és 12 román zászlóalj súlyos veszteséggel megostromolta a griviczai redoutot. A törökök sem nem futottak, sem kegyelmet nem kértek. Mikor Kritka őrnagy fölugrott a mellvédre, azt hitte, hogy a hely üres, de a katonák csak a folyosókba vonultak, védelemre készen. A harc most szuronyral folyt. Kiténik most, hogy e redoute valóságos erőd s összeköttetésben van több védművel, melyek stratégiaiilag fontosabbak. De ha nehéz ágyúk vitetnek föl, ezek nem tartatkoznak, s ha a románok kiármesek lettek volna, súlyos visszavetéstől kímélhették volna meg magukat tegnap, midőn azokat megtámadták.

A törökök rögtön vissza akarták foglalni az erődöt, s nagy tömegeket vetettek a sánczokba, a hol ütegeink most bombázzák őket. A redoute-beli katonaság sokat szenved a kétszáz méternyi-ről jövő puskatűztől, míg a makacs ellenséget el nem hallgattatják. Ma a törököknek egy újabb vítez támadását verték vissza.

Az oroszok veszteségei péntek óta nem kevesebbet, mint 7000 embert tesznek s ezenkívül mintegy 2000 román esett el Szkobeleff alatt a hétfői támadásban. Szkobeleff a csatában 200 embert veszített, s az utóharczban ismét 1000-et. Kriloff, a negyedik hadtesttel 3000—3500 embert veszített a törökök visszavetésénél s egy sikertelen támadásban, melyet most hivatalosan „demonstratióknak“ neveznek.

Plevna, bár el van veszve, még nincs elfoglalva. Az oroszok retentíon ténedtek, midőn Sedant akarták utánózni. Valamiképen sikerült körülvenniök a törököket, de csatlakoznak, midőn azt hiszik, hogy a törökök capitulálni fognak, aminthogy a griviczai redouteban sem kegyelmet nem kértek, sem el nem futottak, hanem helyt álltak és öltek, a míg magok meg nem öltek.

Még sok élet fog elveszni, a míg az jutoló török is megszűnik harcolni Plevnában, s minden hasztalanul lesz elpusztítva.

A tél a nyakunkon van, és int. Az utóbbi éjszakák és reggelek hidegek voltak. Az időjárás olyan, minőt az angolok csak decemberben ismernek.

A plevnai orosz vereségek okai.

Egyik legkiválóbb katonai tekintélyünk — írja a „Presse“ — a következőket írja a plevnai orosz vereségek taktikai okairól:

„A „Daily News“ tudósítójának a Plevna mellett vívott harcok második napjáról (sept. 8.) szóló jelentéséből kiténik, hogy az oroszok, habár más arányban, de most is ugyanazt a taktikai hibát követték el, mint a mely miatt a plevnai első ütközetet elvesztették. Most is napokig csak ágyúztak, hogy ezután később rohamot intézzenek. Azonban a mostani taktika a fegyvernemek egyesítését követeli; tehát a gyalogság-nak és a tüzérségnek körülbelül egy időben kell működni, de ezzel még nincs kimondva az, hogy minden ütközetet azonnal rohammal kell megkezdeni.

Ezt a taktikai alapelvet az oroszok még mindig nem tanulták meg, mert még a mult évi nagy gyakorlatok alkalmával is az 1865. évi taktikai álláspontját foglalták el. A gyalogságnak tartós tüzelő harcához nem értenek, azért azt sem tudják, hogy mint kell azt fölhasználni a roham előkészítésére. Az oroszok rohamot intéznek

az előkészítőnek látszó ágyuharc után, mely tulajdonképen nem volt az.

A gyalogság egyedül nyeri vagy veszti el az ütközeteket; azért egészen helyesen jegyzi meg a „Daily News“: „A plevnai hadállások elfoglalása a férfiak vítétségétől függ, kiknek fegyver van kezükben.“ A tüzérség ha még oly nagy hatással működik is, a mellvédreket meglazíthatja ugyan, de mindaddig, míg a „férfiak“ nem közelednek a sánczokhoz, és azok tűznek nem teszik ki magukat, addig a védők elrejtethetik magukat, és az ágyúk lövegei elröphölhetnek fölöttük, és a tüzérség nem vlvhat ki tartós taktikai sikert, mert ez csak az élő haderő elpusztításában rejlik. Csak mindőn a támadó gyalogsága harczra indul, lép előtérbe a védő gyalogsága is, és most a támadó egyesített fegyvereivel küzd ellene.

Az oroszok 4¹/₂ napos ágyuharc után megtámadták és elfoglalták a griviczai redoutot, de 8000 embert veszítettek. Lehet-e ily veszteséggel mellett hatásos előkészítésről szó? Ily áldozatokért nem kellett napokig tartania az ágyuharcnak. Az oroszoknak hosszú, és a mint látszik, eléggé meddő tüzérségi harczra, mely csak anyai rombolást vitt végbe a sánczokban, mennyit őjjelenként ismét helyre lehetett igazítani, nagyon veszélyessé válhatik a támadóra nézve, ha már eddig is nem lett azaz. Az oroszoknak 4¹/₂ napig tartó ágyuharcza alatt a törökök kényelmesen vonhattak magukhoz segítséget. A ki egyszer elhatározta a támadást, törekednie kell, hogy a lehető leggyorsabban sikert vívjon ki, hogy a védőfel nem intézkedhessék kedve szerint, és ne meheessen át a részleges offensívába.

Azért ugy vélekedünk, hogy az oroszok taktikája nagyon alatta áll az ez időszerinti katonai színvonalnak, és hogy hibás támadási módszerek volt főoka kudarczaiknak.

Bukaresti szemle.

A szentpétervári „Golos“ a poradimi táborból a következő tudósítást közli: „Ide érkezve kedvező alkalmat találók önnek írni, bukaresti bályeggel vendüli, mely várostól mindnyájan meg vagyunk eszmőrölve — avem in degust. Jaj annak, ki a románokat Romániában látta, hol kevély harczias bangulat uralkodik s aztán nevétséges, ha a csataterén találkozik velük, a hol látszólagos bátorságuk és erélyük félnökséggé változik, nem bánhatok velük másképen, mint a hogy bánz. Ha el lesz döntve, hogy itt Plevnánál ütközet legyen, hallani fogja ön a tényeket, melyek igazolnadják állításomat. Sok hosszú értekezés után végre el lön határozva, hogy a román hadsereg részt vegyen velünk a legszűlső jobb szárnyán a hadműveletben, de nem függetlenül a mint én tudom; ámitana a ki ellenkezőt mondana. De mit tesznek ők itt és mit tettek eddig? Biztosithatom önt, hogy ha a románok magukra lennének hagyva, két három nizam zászlóalj s néhány cserkesz Nikápolyba kergetné őket s alig ha bírná valaki megállítani őket a szisztóvái hidnál. Azt vetik ellen, hogy a román katonák még nem álltak szemben ellenséggel, de hát a mi ujonez zászlóaljaink látták-e az ellenséget? A mi katonáink miért maradnának nyugodtan az ellenség közelében? Mert a mieink nyugodtan bevárják a törököket és hidegvérrel mennek előre.

A török-név rémületbe ejti a román katonát. Azt hinnéd, hogy a románoka jobb szárnyon levén, képesek lennének a Vid-folyón tuli kémszemlőre, ha nem is az ellenség nyugtalanítására, legalább az ellenség erejének kidudakolása végett. Mind ebből semmi sincs; a románok nem esnek ebbe a kísértetbe s nem haragnak ebbe a fejtér kenyérbe.“

Igy becsüli az orosz lap a román kényeres pajzsokat. Azt beszélik, hogy Gorcsakoff erőlyesen tiltakozott a románok ilyen piszkolása ellen, a mi Bukarestben igen jó hatást tett. A közelebi plevnai harcok nem igazolták az orosz tudósító állítását. Mi már régen megmondtuk e lapok olvasóinak, hogy a román katonaság nem az 1848-beli s hogy az veresédei fog, ha jól vezérlik. Akárhány sürgöny igazat adott nekünk a plevnai vérmezőkről. A román hadsereg becsületesen megállott a csaták viharáiban s hogy Plevna még áll, annak nem egyedül ők az okai. Ez a fiatal hadsereg a nemzet tudta és beleegyezése nélkül vesztette el virágját egy pár vörös hazafi ábrándja miatt. — Valóban hálásabb szerepet érdemelt volna.

Tűzbevezették egy már megvert orosz sereg mellett, hogy ragadja el a győzelem babérát az oroszok számára, kaparja ki a forró gesztenyét, hogy más ehesse meg.

Nem sikerült e hálátlan szerep és ki tudja, hogy mikor leend vége? A nemzet látja már az őrvényt, melybe a vörösek ambíciója bele sodorja, de nem tehet semmit. Hét miniszter helyett van egy és ez: Bratianu, a ki egy év alatt tönkretesz mindazt, a mit a nemzet 1848 óta épített. A hadserget Bratianu vitte Plevna alá, holott nincs az alkotmányban olyan pont, mely a minisztereket erre felhatalmazná. Más alkotmányos országban nemcsak megkérdik a törvényhozó testületeket a hadfolytatás végett, de egész háború alatt együtt vannak s figyelemmel kísérik a hadsereg mozdulatait. Romániában ma erről szó sincs, és ha valamelyik fehér lap azt meri kérdezni, hogy

mit csinál a hadsereg, azt hadi törvényszékkel fenygetik. Csak az imádság van megengedve Brkarest 114 templomában.

„Aide-toi et dieu te aidera“ kiáltják a francziák. „A nemzet kétségbe van esve“... Kinek nem jut itt eszébe az 1849-iki oroszok elleni magyar imádság: „Vad ellenség készül megrohanni bennünket,“ így kezdődött ez az ima, a mely bátorság helyett félelmet keltett a szívekben. A román nemzet remegve tekint az őrvény felé, melybe a vörösek besodorja. Az események által megletve kéri ama csillagot, mely eddig védte, hogy most se hagyja el.“ Minő másképen lenne ma minden, ha a vörös kormány, a mint a képviselőház és senatus megszavazta volt, a védelemre szorított volna! Adja az isten, hogy győzedelmesen térjek haza e kalandos vállalatból, de ellenkező esetben igazatlanság lenne, hogy a haza szenvedjen a mások hibái miatt. A senatus nem fog fehér lapot adni a vöröseknek.“ így ír a fehér párt főközlönye. Mi azt hisszük, hogy nem is lenne szükséges Bratianu Rosettachinak e fehér lapra, mert ők utilaput kötnének talpaikra. A közvélemény már is annyira ellenők fordult, hogy azzal bizonyosan nem bírának szembe szállni.

A korábbi hidat a kormány elrontatta és Turnugurelli mellett állíttatta fel, hogy az élemezést gyorsabban eszközölhesse. A hadi tudósítók mind leverbőbek, kétségbeesők, a hirkövesek ugyancsak mozognak a tilalom ellenére. Hol vannak gyermekeink? hova lett vagyonunk? és talán egyebünk is! Ez a vészkiáltás hangzik mindenfelé. Ime hova juttatott a török csontváz az ő halálkaszájával!“

Tanügy.

Nyolcz Borgó község tanügyi állapota.

A mult héten gyönyörű őszi napokon látogattam meg hazánk keleti részében eső nyolcz Borgó nevet viselő román falet. Orosz-, Alsó-, Közép-, Felső-, Porond-, Beszterce-, Tyha-, Maros-Borgó- román falvak Orosz- és Maros-Borgók kivételével, annyira össze vannak egymással növe, hogy csak a templom tornyai emelkednek az utazót, miszerint az egyik Borgót már elhagyta és a másikba érkezett. E lapok olvasói közül még sokan lehetnek életben, kik az 1848- és 1849-iki szabadságharczban részt vére, ezen román falvakra még híven emlékeznek. Orosz-Borgón, Porond-Borgón, és Beszterce-Borgón ma is állnak még azon osztrák és orosz tiszték emlékoszlopai, kik a szabadságharczunkban ellenünk harczolva ott lették halálukat; hagyjuk őket pihenni sirjaikban.

A nyolcz Borgónak összesen 11165 lakosa van, kik felette kevés kivétellel mind románjak és részint görög keleti, részint a gr. kath. hitfelekezethez tartoznak, de a gr. keletiek tulajdoni többségben vannak. Mindenik faluban van elemi népiskola, de olyan, mely az 1868 38. t. cz. mértékét megútné: még csak egy sincs. Az iskola-épületek az orosz-borgóit kivéve régi korhadt faépületek többnyire, leggyaralóbb butorkatál s tanszerek, a porond-borgói négy osztályu elemi iskolát némileg kivéve, a semminél alig több. Az ember nem tudja jhova legyen bámulatában, midőn ezen iskolákat meglekinti, hogy minő eredménytelenül repült el ezek felett 11 hosszú esztendő s minő kevesett tettek ezeket az illetők. A nyolcz községben van 9 iskola 12 osztálylyal és ennek a 9 iskolának maigis csak egyetlen egy tisztességesen felszerelt tanterme, nincs felszerelt tornahelye és nincs olyan faiskolája, a borgo-tyhait némileg kivéve, melyről azt mondhatnók, hogy megérdemi a faiskola nevezet. Kik ennek a szörnyű mulasztásnak okai? A lelkesek, az iskolászek, a községi előjárók, a néptanítók? Én azt hiszem, hogy hiába vetné egyik a másikra a vizes-lepedőt, mert hibás egyik ugy mint a másik; de a mi a faiskolákat illeti, itt már legelső sorban a tanítók a hibások és menthetetlenül elítélendők, mert minden községben van pompás helye iskolakort számára és hogy ezek csaknem pusztán állanak, ezekért legelső sorban maguk a néptanítók felelősek Isten és világ előtt. Ott vannak például a naszdói, a teleci, a naszd-szl-györgyi gr. cath. népiszkolák faiskolái, melyeket az ottani derék tanítók állítottak, s melyekkel kézzelfoghatlag megczáfolták a világ előtt azt az állítást, hogy románajku néptanítók-nak nincs érzékük a kérészet iránt. Van és a nevezett faiskolákra önzéssel mutathatnak a románok, de a mit egy Domide tesz Naszd-Szl-Györgyön, a trivial iskolánál, miért ne tehetné, miért nem tette azt Porond-Borgon Orea Jakab a román-iskola igazgató tanítója és a 8 község néptanítóit? Megbocsáthatatlan mulasztások követték el, melyre nem lehet mehetséget elfogadni. A nyolcz községben must annyi a gyümölcs főleg szilva, körte és alma, hogy a fák a gyümölcs sulya alatt leszakadnak. A szegény népek a száraz májja mellett annyi gyümölcsre van, hogy okszerűleg kezelve szép pénzt csinálhat bőlde és egész év alatt ehetik belőle. Igen, de mennyi e tenger gyümölcsök és a tengerinyi vad-vackorfa is és hol látunk bár egy gyümölcsfát, a mely okszerűleg lenne kezelve? A gyümölcsfák egymásra vannak halmozva, meglekzik rajtok, hogy aratatlan kezek ültették valaha, hogy tisztítás, takarításról szó sincs. Jó idő járt, nagy termés van: ennyi az egész, de nem a népiszkolák

faiskoláinak az érdeme; mert 8 községben egyedül Borgó-Tyhan találta a faiskolában összesen 16: írva tizenhat oltott csemetét, tehát 11165 léleknek van 16 oltott csemetéje a jövő évre, az az 679 lélekre esik egy oltott csemete. Kérdem: nem szegényítő-e ez 12 tanítóra nézve, kiket ha nem is fényesen, de elég tisztességesen fizet készpénzzel a naszdói alapkezelő bizottsága? Menthethetetlen bűnös hanyagság ez a Borgóvidéki néptanítók részéről, de hol voltak az iskolaszékek és ezeknek elnökei, hogy ezt képesek voltak 11 év óta elnézni? Bizony szép az egyházak autonómiaja, de imé miként vala ez használva! Pedig e népes és értelmileg fejlettebb 8 román község a fakeskedésen és baromtanyságtól kivül a gyümölcsenyésztésre van leginkább utalva. Midőn a határőrség még fennállott fiatal ember nem kapott házassági engedélyt míg be nem mutatta, hogy a megszabott nemessített gyümölcsfa mennyiséget önkézzel előállította szőlőnek kertjében. Az alapkezelő bizottság mért ne mondhatná ki azt, hogy nem tartja meg azt a tanítót a kinek nincs gyümölcsfa-iskolája? Akkor másképp gondolkodniuk a nép tanítók is és nem hanyagolni a gyümölcsfa-iskolát? Akkor hány év alatt Borgó 8 községében is a naszdói, telési és szent-györgyi faiskolákhoz hasonlókat foglalnak látni, mert az alapkezelő bizottság főleg a b-prundi norma-iskola néptanítóját elég tisztességesen fizeti.

De mit mondjunk az iskolai rozant faépületekről, azok butorairól, tanszereiről és torna helyiségeiről? Itt már nem a tanítók a mulasztók, hanem az iskolaszékek és a kezelő bizottság, mert az már még is nagy szegénységi bizonyítvány, hogy 8 községnek ne legyen egyetlen tisztességes népiskolája annyi volt kincstári épület, annyi munkás és annyi alap mellett, a mennyivel ez a 8 község rendelkezik. Biztatás van elég, de tény annál kevesebb. Orosz-Borgón egy év alatt egy közfalat nem bírtak kiépíteni, B-Beszterce a kocsoma tözsözvényességében van az iskolák és így tovább. Meddig fog ez még így tartani a népoktatási törvény kinyúlására? Hogy ne fárasza magát senki e sorok írója után, aláírom nevemet sajátkezűleg s egyúttal kijelentem, hogy a törvény által reám ruházott jogomnál fogva mindent el fogok követni ezen népiskolák érdekében, mert ha behunyt szemmel nézném e tenger mulasztást, e megbecsülhetetlen hanyagságot, nem volnék érdemes szép állomásomra.)* Beszterce, 1877. szept. 17-én.

Koos Ferencz, s. k.
kir. tanfelügyelő.

A „KELET” magán-távirata.

Feladatott Budapestén sept. 19. éjjel 2 ó. 30 p.
Érkezett Kolozsvárra sept. 19. regg. 4 ó. 40 p.

A főváros tegnap este fényesen kivilágított. A házakon török-magyar zászlók, szőnyegek, lámpionok, transparentek. 40—50 ezernyi tümeg zeneszóval bejárta az utcákat.

A lelkesedés leírhatatlan. A rend sehol sem zavartatott meg. Este disz-lakoma volt a Hungáriában, nagy közönség, lelkesült áldomások, Sztambulba lakomáról üdvözlő távirat küldetett a hadügyérhez.

Fiuméből távirják: Nagy lelkesedés a török győzelmek folytán, a tümeg zenekarral járja be az utcákat.

Szulejman az oroszok legutolsó hadállását vivja a Sipka-szorosban, Plevnánál még harc foly.

A császár főhadiszállása Szisztovába tetetett hátra.

A seregek az actióról végleg lemondtak.

Gróf Andrassy és Bismarck ma elutaztak Salzburgba.

Pétervárról távirják a „Politische Correspondenz”-nek: hogy a mediatio híre alaptalan volna.

Feladatott Budapestén sept. 19. d. e. 10 ó. 40 p.
Érkezett Kolozsvárra sept. 19. d. e. 11 ó. 10 p.

Plevnánál f. hó tizenötödikén és tizenhatodikán új nagy esata volt. Vasárnap tíz órai harc után az oroszok teljesen megverettek, 3 ágyut, harmincz löszerkocsit és több ezer fegyvert, tízezer halottat és sebesültet vesztek.

Hétfő reggel óta küzd Mehemed Bjeleáért.

*) A brassói és n-szebeni román lapok szerkesztőit kérem sziveskedjenek ezen cikkemet becses lapjaikba felvenni.

Szulejman több mint harmincz-ezer emberrel a Tráján és Roselita-szorosokon átmenve gyorsmenetben megy Plevnára.

Bismarck az Andrassyval való találkozás előtt Németország min-denik nagy követével érkekezett, így Münsterrel is, a londoni német nagy követtel.

Feladatott M.-Vásárhely sept. 19. 8 ó. 50 p. regg.
Érkezett Kolozsvárra sept. 19. 9 ó. 10 p. regg.

A törökök győzelme nagy lelkesedést szült városunkban, a Transilvániában a török-, Kossuth-, Rákóczi- és Klapka indulóval ünnepelünk. Ma világítunk.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1877. sept. 19.

— A gyergyó-alfalvi önkéntes tűzoltóegylet alapszabályai, a m. kir. belügyminisztérium által, f. éj. 36272. sz. alatt, a bemutatási záradékkal ellátattak.

— A földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi m. kir. minisztérium vezetésével megkezdett vallás- és közoktatásügyi m. kir. minister, Illiczky Károly ezredeshez, a fogarasi m. kir. államnémet parancsnokához, a következő levelet intézte:

Midőn Nagyságod kívánsága folytán kénytelen voltam sajnos betegeskedése miatt benyújtott nyugdíjazási kérvényének teljesítéséhez beleegyezésem megadni, azon tudattal tettem azt, hogy a vezetésre bízott országos lötenyésztési ügy Nagyságodban egyik leghivatottabb, legelőkimeretesebb és legbuzgóbb munkását fogja vészeit. Most midőn Nagyságod, előterjesztésem folytán a fejedelmi kegynek ő császári Apostoli királyi Felsőge legmagasabb megelégedésének kifejezése mellett, a kiválasztott megérdemelt nyugalmat élvezetbe lép, kedves kötelességemnek tartom, az erre vonatkozó okmány megküldése mellett kijelenteni, miszerint azon ernyedetlen ügybuzgó működéséért, melyet az országos lötenyésztés terén egy ember-életen át kifejtett s különösen azon kitűnő szolgálatait, melyeket mint az erdélyi méntelep és az újonnan alakított fogarasi ménes parancsnoka az erdélyi lötenyésztésnek tett, Nagyságodnak a legnagyobb köszönettel tartozom, mely őszinte köszönetemet Nagyságodnak ezennel kifejezni szereztem meg.

Trefort Ágoston, s. k.

— A rohamosan fejlődő eseményekkel szemben kötelességének ismeri lapunk szerkesztője az olvasó közönséget e világtörténelmi fontossággal bíró háború minden egyes mozzanatáról gyorsan és kimerítően értesíteni. E végre elhatároztuk, hogy mindaddig, a míg az események elég anyagot szolgáltatnak, naponta kétszer terjedelmes táviratokat küldünk szét. Minthogy azonban az erdélyi részre csak egyszer jár naponta posta, reggeli táviratainkat külön lenyomatban csak helybeli előfizetőinknek küldjük meg, vidéki olvasóink pedig mindkét táviratot a rendes lapban találják fel. Külön reggeli lenyomat kapható Stein János könyvkereskedésében. Ára 2 kr.

— Az az ünnep, melyet Kolozsvár városa tegnap a török győzelmek dícsőségére ült, oly impozáns nemzeti ünnepélylyé nőtte ki magát, melyet keveset láttak a város falai. Leírhatatlan az a lelkesedés, mely tegnap uralkodott a lakosságban; sugároztak az arcok az örömtől, nem egyszer láttunk ősz férfiak szempilláin könnyeket ragyogni s midőn az emberek ezrei a főtéren felgyűltek, a közös lelkesedés nem ismert határt s önkénytelenül harsogó éjkenekben tört ki a derék török nemzetre. Nem rendezte, nem rendelt ezen ünnepélyt senki, magától tört az ki, és lett olyan, milyet rendezni nem lehet. Már tegnap reggel több egyetli épület kitzúta a török veres-zöld arany főlóddal és csilaggal ellátott lobogót, mit aztán estig városzerte a nemzeti és török zászlók kitzúszása követte. A mint leszállt a nap ezer és ezer kéz jött mozgásba s visszahozta a városnak a leáldozó nap fényét. Esemény Kolozsvárt az olyan világítás, mint a milyen a tegnapi volt. Elismé- rással említtük fel, hogy a hatósági és középületek is méltóan vettek részt a nagy tüntetésben. A tanácsház valóságos fényárban úszott csaknem, mellette a „Kelet” szerkesztőségének óriási, lángban úszó főlóddal vetett a főtére világót, tovább a „kolozsvári” és „egyetemi kör”, az „uri kaszinó”, a „Frühlich-ház” transparenttel, az „iparos kör”, a „Victoria” épülete ragyogtak a fénytől; a mel- lék utcákban a reformatus, unitárius collegium a tűzoltó torony, megyeház, a Staibl boltja, transparenttel, tüntek ki, de kitűnt minden magyar ember lakháza Kolozsvárt, minden ablak virág- csokrokkal, főlóddakkal, török lobogókkal volt fel- díszítve s ott világított mellettük a honszeret. Az idő maga is örömkönyeket hullatott e látnyá- ra felett s miután megkönnyezte az ünnepet, derült arccal nézett le az utcákon tolongó mintegy 15 ezerre menő emberre. De a világítás még nem volt minden, a város zenekari versenyzetek benne, hogy melyik játszhasson a közönség mulattatására, jó török és magyar indulókat, s a főtéren két pont-

ján a tanácsház és az Orbán-kioszk mellett, két zenekar a Pongrácz és a Guezzié játszott, minek végeztével a midőn a zenekar a török indulóval megkezdte a főtéren a statua négy szegletéről különböző színű görög-tűz-világítás terjesztett nap- pali fényt. Alig hallgattak el a zenekarok, a „ko- lozsvári kör” erkélyén megjelent a dalkör s a rop- pant számú néptömeg folytonos éljenzései között néhány gyönyörű hazafias dalt énekelt, melyek közül midőn az utolsó a szavakkal végezdött: „él- jenek a törökök!” megreszkedtek a falakat a harsány éljenzés és a dalkörök ismételnie kellett ez éneket. A nép azonban innen nem akart eltá- vozni, míg szavakban nem hallja kifejezett érzé- selmeit, egyszerre elhangzott a jelszó, hogy „hall- juk Szász Domokos”-t és a tömeg tombolva kö- vetelte Szász Domokostól a szót, ki aztán meg- jelenvén az erkélyen, rövid lelkes beszédben jelezte e nap fontosságát és éltette a törököket. De a nép csak nem akart elmozlani, újlag beszédet kö- vetelt s most már Hegedűs István nevét han- goztatta, ki végre engedvén a köz kívánsá- nak, körülbelül a következőket mondotta: „Századok előtt sok magyar hős álmát nyugta- lantá, keblét dagasztá azon vágy, azon gondolat, hogy a főlóddat, mely Európa felett vezéres fény- nyel tűnt fel, elhomályosítsa. Ma a nemeseb- bek lelkét azon vágy dagasztja, hogy a főlóddat fényesebb tegye, magasabbra emelje. Száza- dok előtt két hős nemzet találkozott mint pár- bajra menő hősök kezét szorítának; a magyar községi az oly erős volt, hogy megérezte a török nemzet annyira, hogy betegember cizmet nyert az európai hatalmak előtt. Most nem mint párbajra, de mint egymást üdvözlő hősök szorít- nak kezét. Akkor meggyengült a török, mert hódítási aly nyugati kultúrát fenyegető, most erőt merit, mert Európát védi Európa legtekintélye- sebb hatalmai ellen. Gyakori természeti tüntemény, hogy a főlódd megelőzi a felkelő napot, a most ragyogó főlódd a szabadság napjának felkelőt hirdeti a szarnakság felett. Az isten éltesse a török és magyar nemzetet azon pályán, melyen van- nak: az európai műveltség és humanizmus védel- me fenséges pályáján. Adjon isten erőt a magasz- tos küzdelemre.” Nagy éljenzéssel és tapsal fo- gadta a nép e beszédet, de még ez sem volt elég, és még hosszú ideig kibájtá a helyi politikai lapok szerkesztőinek és [gr. Teleki Sándornak neveit, mignem a törökök éljenzésével elszólt. A nyil- vános mulatóhelyeken azonban még ezután is tartott az ünnepély s nagyobb társaságok alakul- tak, hol számos pohárköszöntő hangzott még el a török vezérek egységére. Szóval ily szép napja csak a nemzeti küzdelmek ritka örömeiben volt még Kolozsvárnak.

— A török győzelmek, melyekről na- ponta hirt hoz a távirat, csak fokozták a rokon- szenvet s a hálás tiszteletet, melylyel a hős törökök iránt minden magyar és minden jó hazafi viseltetik; mert hiszen ők hazájukért harcolva, hazáknak is megmentik a veszélytől és így győ- zelmük egyszerűsége a mi győzelmünknek is fedezi. Kötelességünk tehát megemlékezni azokról, a kik érettségük és helyettünk is harcoltak és győztek. A töröksebesültek és a moszkovita barbarság által tönkretett menekültek sorsa a magyar nemzetre nézve közömbös nem lehet; de hogy nem is az, bizonyítja az országzserte szép eredménnyel folyó adakozás; bizonyítja az a lelkesedés, a melylyel a magyarok apraja nagyja ügyük iránt viseltetik. A n ő k, kikről a multban oly sok lélekemelő példa bizonyítja, hogy hűleányi hivatásuknak meg tud- nak felelni, most sem maradnak hátra. Adakozás, tépés gyűjtés, bálók, szinelődások és hangversenyek rendezése által ez ügynek is buzgó apostolai és kezdeményezői. A hol pedig a kezdeményezést a nők veszik kezükbe — ott a siker elma- radhatatlan! Épen ezért a lehető legnagyobb örömmel vettük a hirt, hogy Marosvásárhelyt a legelőkelőbb széklők nők álltak az ügy élére és szeptember hó 25-én, kedden, a töröksebe- sültek javára már az eddigi igéreteket te- kintve is, igen fényesen ígérkező táncszertélyt fog- nak rendezni. Habár még titok — mi eláruljuk — hogy a rendezés élén Ugronné, Székely Borbára, 6 nagysága áll, a ki társas összejöve- teleink rendezésénél eddig is nagy érdemet szer- zett magának. A táncszertély a „Transilvania” dísztermében fog megtartatni, a melyet — a leg- nagyobb dícsérrel említettük fel — Rómer János, vendéglős, a volt bérlő elődjéhez hasonló szíves- séggel, tekintve a jótékony célát, díjtalanul ajánlott fel. A táncszertély koszorú estély lesz és pedig azon kikötéssel, hogy nem báliasan, hanem báliasan a lehető legegyszerűbben kell át- tüzködni; a mi hogy színtén elérhető lesz, a tavaly télen a főlóddestélyeken divatba jött egyszerűség remélni engedi. Még csak azt említem fel, hogy a vidék szépei és gallyárjai közül is igen sokkal fogunk esztélytlen találkozhatni és hogy a közönség legmegalapozott pártfogására bizon számíthatunk. Arkus.

— Az „egyetemi kör” első közgyűlése tegnap folyt le az ifjuság meglehetősen résztvételé- mel. A szokásos évi jelentések után a szűnődőre megválasztott 9-es bizottság beadta lemondását, és megtörtént az új tisztviselők választása. Elnökké: egyhangulag Árkosy Gyula választott meg. A többi tisztviselők történt választás eredménye még ismeretlen. Az ülés folyamában elnök azon örvendetes hírrel lepte meg a közgyűlést, hogy gr. Eszterházy Kálmán főispán a kör rendes tagjai közé iratkozott.

— A kolozsvári gyepen tartandó ide- i löversenyekre sportmanéink nagyobb része megé- kezett már. A versenyek napjai tudvalevőleg f. hó 21-ére (péntekre) és 23-ára (vasárnapra) vannak kitűzve.

— A török sebesültek javára egy nagyobb társaság, mely tegnap az „Európa”-szállodában a törökök győzelmét ünnepelte, 34 ft 50 krt gyűj- tött és adott át lapunk szerkesztőjének. Ezenkívül Rucska János 5 ftot és br. Bánffy Dánielné 3 nagysága egy csomag sebkötőt küldött be szer- kesztőségünkhez. Második gyűjtésünk tesz tehát eddig: 111 ft 35 krt. Adományokat még örö- mel fogadunk.

— Hymen. Felszeghy Sámuel ország- gyűlési képviselő fia; Dezső, fiatal földbirtokos a napokban jegyezte el Zeyk Sándor erdőszent- györgyi földbirtokos kedves leányát Jankát. Áldást és boldogságot kívánunk e szép frigyről!

— Halálozás. Id. Hinc Miklós és neje Kalke Károli a legmélyebb fájdalommal hozzák köz tudomásra, hogy forrón szeretett kedves leá- nyuk, Hinc Anna, f. hó 18-án reggeli fél 3 órakor, élte 25-ik évében, egy hűlésből származ- tott nehéz betegség következtében megszűnt az élek közé tartozni. A boldogult földi részei t. hó 20-án d. u. 4 órakor fogtak a m.-vásárhelyi ev. ref. temetőben örök nyugalomra elhelyeztetni. Béké- lenjen a porok felett!

— Érdekes vendégzereplők. Maros- vásárhelyi levelezőnk írja, hogy oda a napok- ban négy darab új Uchatius ágyú érkezett; mint levelezőnk írja: a városunkban folyó honvéd hadgyakorlatokon v. endégszereplni.

— A nagy-enedi műkedvelő társulat 1877 évi szept. hó 29-én a török sebesültek ja- vára a városház megannyibott és újonnan be- rendezett dísztermében zártkörű táncvigalmat rendez.

— A nagy-szebeni m. kir. postaigazga- tóságtól a következő sorokat vettük: Folyó hó 21-étől kezdve a Kolozsvár Beszterce közt közle- kedő malle-posta menetrendében azon változás áll be, hogy nevezett malleposta Kolozsvárról reggeli 6 óra 30 percz helyett éjjeli 12 óra 30 percz- kor fog elindítani. Az utközbeni állomásoknál az elindítás következő: Válaszról 3 óra 25 percz éjjeli, Szamosújvárról 5 óra 30 percz reggel, Déés- ről 7 óra 5 percz reggel, Cs.-Keresztúrról 9 óra 10 percz délelőtt, Somkerékről 11 óra 5 percz délelőtt. Érkezés Besztercebe 12 óra 50 perczkor délután. A Beszterce-kolozsvári irányban a jelen- legi menetrend változatlanul marad. Nagy-Szeben, 1877. sept. 16-án. A m. kir. postaigaz- gató.

— Ozmán pasáról, a plewnai hősről kü- lönböző életrajzi adatok terjedtek el, melyek egyi- ket az állította, hogy Ozmán nem török eredetű. A „Turquie” című lap határozottan felszólal ezen állítás ellen. Ezt mondja: Ozman pasa tanulmányait bátyja, Husszein effendi Tokatli vezetése alatt kezdte meg, aki az arabs nyelv tanára volt az elő- készítő iskolán, s ki őt Tokatból Konstantinápoly- ba hívta és őt nem sokára felvette abba az isko- lába, melynél tanár volt. Elégé előkészülve az ifju Ozmán a katonai iskolába lépett, melyet ki- tűnően letett vizsga után, mint osztályában az az első, altiszti ranggal hagyott el. A hadsereg- be 1853-ban, tehát a krími hadjárat alatt lépett be. Néhány társával a törzskarhoz osztolták be és Szumlába küldetett, hol a harcztéren híd-gyvrűs- gé és kiváló katonai tehetsége által kitűntette ma- gát. Így csakhamar kapitány és szárnysegéd lett. A hadjárat befejezése után rangját megtartva a szultán testőrségébe lépett. Feljebbvalói által min- denkor kitűntetve, rövid idő alatt zászlóaljparancs- nok lett a gárdánál. A lázadás kitörésekor Kré- tába küldetett, hol a hadjáratban elejétől végeig részt vett, hogy két év múlva mint ezredestérjen vissza Konstantinápolyba. Ott különböző szolgál- talt és küldetéssel lett megbízva, melyek a dan- dárparancsnokká s később a hadosztály tábornok- ká való kinevezetést biztosították számára. Az ötö- dik hadtestnél elfoglalt ezen állásában Ozmán pa- sa tevékenysége soha nem lankadt el, s szolgálatai napról-napra fontosabbak lettek. Rárbízta- tott a 4-ik hadtest vezérkari főnöksége s a wid- dini hadosztály parancsnoksága. Hősi magatartása után Zajcsárnál a seregek ellen a szultán egy iradeja tábornagygyá emelte őt. Ozman pasa még fiatal, igen tanult és vitéz, s plewnai győzelmei képezik hazájának szentelt munkás élete fő ju- talmát.

— Német semlegesség. Az „Egyetértés” londoni munkatársa egy lipcsei lap levelezőjének szept. 8-iki tudósításából sajtárságos idézetet kö- zölt. Ezen levelező Bukarestben a pályaudvarban találkozott nagyszámú német kinevű és német ajku emberrel, kik arról beszéltek, mi nagy baj, hogy senki sem érti nyelvüket, hogy tolmácsul szolgálhatna az orosz katonai biztosságnál. „De hisz önk csak fognak szólhatni tudni felsőbbjeik- kel?” Kérdé tőlük a levelező. „Nem, mi egy han- got sem értünk oroszul.” „Hát önk nem musz- kák? Azt hittem hogy mivel németül minden idegen szójelzés nélkül beszélnek, hogy önk musz- kaországi németek, kurlandiai vagy lieflandiai, s hogy e szerint csak értenek oroszul is.” „Nem uram, mi németek vagyunk.” „És mi dolgunk itt és pedig egyenruhában?” „2000-een vagyunk altisztek és közvitészek, utba Bolgárorszába.” „Talan önkénytesek.” „Dehogy, ments meg isten,

hanem kormányunktól ide parancsolva.” Olyan perfidia, mely szinte hihetetlen.

— Gr. Keller, a német nagykövetség at- tachéja kénytelen hosszabb időre eltávozni Bécs- ből, minthogy bírt vette, hogy családjában halál- eset állott be. A „Pester Lloyd” ezen távozáshoz azon helyes megjegyzést tesz, hogy Keller gr. esa- ládjának ama bizonyos tagja nyilván azon beteg ségben halt meg, a mely miatt Mainoni ismert olasz attaché volt kénytelen Kassáról hirtelen el- utazni. (T. i. ez a két ur gazdálkodott egy ki- csit az arzenálban Nachtnebel ur által.)

— A „Times” és „Daily News” a leg- többi orosz vereségeket úgy magyarázzák, hogy az orosz offensiva az időre véget ért, az oroszok helyzete felette válságos.

— Az „Istok” kijelenti, hogy a jelen pil- lanatban a béke a szlávok sirja volna; Niksics és a plewnai harcok miatt a béke beláthatatlan tá- volban áll.

— A fegyverek tökéletesítésében Lon- donban ismét tovább haladtak egy lépéssel s ki- találtak olyan gépezetet, a melylyel egy percz alatt 500 golyót lehet kilőni. Ha így halad, még olyan fegyvert is találunk, a melylyel egy lövésre lete- ritik az egész ellenséges hadsereget. Akkor aztán az lesz a győzelem, a ki hamarabb elűti a „puskát.”

— A háború által fészkeikből kiűzött oláhok egy része Magyarországra jött és egészen Békésmegyéig eljutott legelő-berlet végett, mert ugymondanak: jószágait otthon a „szövetség” orosz hadsereg és hadvezénylet miatt nincsenek biztonságban. Czára Rumenszka határain belől rabló-élet folyik. A háború lezajlásáig itt szeretnék elhelyezni lovaikat, juhaikat. Ez oláhok állítása szerint földiek közül többen ki is börtöltek már Magyarországon és Erdélyszerte legelőket. Mert hát a muszka szövetség nem szokott alkudozni, ha- nem vagy szó nélkül elhajtja a tulajdonostól a jószágot, vagy pedig olyan papíros pénzt ad érte, a mit csak egy czéla lehet fordítani; azt pedig az oláh nem szokta tenni. Legjobb esetben is csak kinevetik őket. Az oláhok egy része aztán Geszt szomszédságában bértel ki legelőket.

— Megpenészedett ezresek. K. sza- badkai polgár két év előtt ellett 2 db ezres bank- jegyet a láda fenekére. A héten földet vásárolt és szükséges levén a bankjegyekre, előkereste. A szeg- nyen ezresek azonban kikeltek formájukból, zöldes kék színt játszottak, úgy megpenészedtek a hosz- szu pihenésben. K. gazda eltávolítandó a penészt, elővette a cizmakéfé és addig köfölte a bankje- gyeket, míg nem feketék lettek, mint a cigány- gyerekek. Ekkor, hogy újra megfehéredjenek, be- szappanozta és megmosta a szegény bankkókat. Most ezek olyan állapotban vannak, hogy nem használhatók, mert a betűk felismerhetlenek. Azért jó, jegyezi meg a „Sz. Közl.”, a takarékpénztár.

— A madagaskári rabbszolgákra is fölvirradt a szabadság hajnala. Ez engedményt az angol kormány hosszú tusak után eszközölte ki és a madagaskári miniszterelnök leiratát már nyilvá- nosan fölolvasták és szétosztották. A fölvezadatul rabbszolgák számát — kik nagy részét Mozambique- ből valók — mintegy 300,000—500,000-ra be- csülik.

— Dumas Sándor „Demi-Monde” szin- művét esztörtétkön adták századszor a „Comédie Française”-ben. A darab mindeddig 502,749 frank jövedelmet hozott. Megemlítjük ez alkalommal, hogy a híres író a legközelebbi szessióra esküdt- nek választották a párisiak. Érdekes volna, ha Du- mas e minőségben azon helyzetbe jőne, hogy a házasságtörő irányában általa fölállított „Öld meg” híres teóriáját gyakorlatilag is kénytelen volna védelmezni.

— A császár szinpada. A „Times” a kö- vetkezők közli: Levelezőnk kis epizódot említ, mely némi világot vet magára a császár. A Plevna felett uralgó egyik magaslato szinpadot állítottak fel azon czélból, hogy ő Felsőge onnan jól láthassa a csatát. A csatateret fölállított nagy szinpad mindenesetre a legmeglepőbb intézkedés, melyet a háborúban tetheti. Xeresz óta egy hódítóknak sem jutott eszébe, hogy ily könnyű módon nézze saját alattvalói és az ellenség lemozároltatását.

Távirati tudósítás

a budapesti ártúzsde hivatalos árjegye- zeiről szeptember 15-éről.

	Faj	Ára 100 kg.	
		tól	ig
Gabona			
		frt/kr	frt/kr
Buza	bánsági	10 75	11 25
	tiszavidéki	11 30	11 85
	pestvidéki	10 75	11 20
	fehértmegyei	11 20	11 70
	bácskai	—	—
Kozs	magyar	7 70	7 90
Árpa	takarmány	6 75	7 50
	malata	7 70	8 60
Zab	magyar	6 45	6 65
Tengeri	bánsági	7 15	7 20
	másnemű	7 10	7 15
Repce	káposzta	18 1/2	18 3/4
	bánsági	17 06	18
Köles	magyar	—	—
Szakany (Ulsane)	buza	11 30	11 35
	tavasza szállítandó	11 20	11 25
	Szept.—Oktre szállítan.	—	—
	tavasza szállítandó	7 15	7 20
	Májusra—junira szállít.	19 9/16	19
Repcz	káposzta Aug. Szept. szállít.	—	—
	bánsági Jul. Aug. szállít.	—	—
(ny.) zesz	100 liter százáleként	31	31 1/2

Feladás szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Békésy Károly.

Árlejtési hirdetmény.

Az Udvarhelymegyét átvonuló Héjasfalva, Csík-gyimesi-államút 26^a-s mfdnyi szakaszán Bögöz és Bikafalva között, a bontahegyi csuszamlások által elrongált út helyreállítása, valamint annak a Nagy-Küküllő elleni biztosítása, a nagyméltóságú m. k. közmunka- és közlekedési miniszterium által f. é. 12412 sz. a. 1977 frt 25 krnyi költség összeg erejéig engedélyeztetvén: ezen építkezés biztosítása tekintetéből **1877. évi október-hó 9-én reggeli 10 órakor**, az alólikt hivatalnál zárt ajánlati tárgyalás megtartatik.

Az arra vonatkozó, 50 kros bélyeggel ellátandó ajánlatok, melyekben az árendés számalékokban kiírva legyen, 10 %-nyi bányapénzzel ellátva és lepecsételve, a fennkitűzött tárgyalási óráig, a hivatalnak annnyival bizonyosabban beküldendők, vagy személyesen átadandók, mint hogy később beérkezett ajánlatok tekintetbe vétetni nem fognak.

Az ajánlatban mindenesetre feleltetendő, hogy a versenyző az általános és különleges építési feltételeket ismeri.

A művelet a hivatalnál a hivatalos órákban betekinthető.

Székely-Udvarhelyen, 1877. évi szeptember-hó 14-én.

M. k. építészeti hivatal.

PÉNZ

kölcsönök

5—6% kamatra

telekkönyvezett földbir.
tokra (ha nem tehermentes is)
1000 frttól kezdve a legmagasabb
összegig **törlesztésre**, 5000
forinton felüli kölcsönök még
előnyösebb módokat mellett gyor-
san eszközöl a:

a hat. eng. általános
IPAR- és KERESKEDELMi ÜGYNÖKI IRODA
Kolozsvárt,
párisutca 19. sz. saját házban.
Értekezhetni posta útján, vagy sze-
mélyesen naponta d. u. 1—4 óráig.
(43) (30—*)

a legelősebb jelzésű kölcsönök! a községek részére szintén a legelősebb kölcsönök!

Nagy lámpa raktár.

CSAPÓ SÁNDOR NAGY BAZÁRJÁBAN

főtér a „Nemzeti szálloda“ alatt.

Az őszi időnyre nagymennyiségben érkeztek **férfi- és gyermek** selyem és posztó **kalapok**, a legújabb divat szerént. **Férfi. női- és gyermek ezi-
pők** nagy választékban. (353) (1—*)

Minden versenyt kizáró minőségben és jutányos árban.

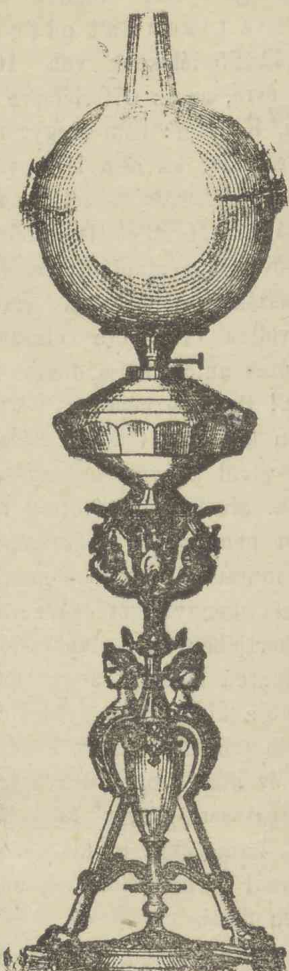
Továbbá ajánlja gazdagválasztékú **asztali, függő- és fali petroleum-
lámpa NAGY BAKTÁRÁT.**

R. BITMÁR világhírű gyárából.

Végül vanszerencsém a n. érd. közönséggel tudatni, hogy minden kigondolható **háztartás és konyha** eszközökbe, egy gazdagon felszerelt **külön osztályt rendeztem be.**

Vidéki megrendelések legnagyobb pontossággal eszközöltetnek.

Dúsválaszték: nyergek, lovagló, vadász- és utazó eszközökből.

STEIN JÁNOS

KÖNYV- ÉS ZENEMŰKERESKEDÉSE KOLOZSVÁRT.

A m. k. Postamester és postakiadó urakat

bátor vagyok figyelmeztetni, hogy a gyakorlati táviratozást, melyre a nagyméltóságú miniszterium mult havi rendelete folytán ezután szükségük lesz, **leggyorsabban és legalaposabban** a kiadásomban megjelent Székely István-féle „**Távirdai gép- és kapcsolástan**“-ból sajátíthatják el.

Ezen egyedüli magyar szakmunkából, mely nemesak a kezdőnek útmutatói, de a gyakorlat-
tabbnak is bármint állomásra nézve vezérfonalul

szolgálhat, még csak néhány példány állván rendelkezésemre, az illetők saját érdekében cseleked-
nek, ha a megrendelést minél előbb megteszik, mert később semmi áron sem lesz megkapható.

A mű ára 1 frt 60 kr., s a megrendelést az összeg előleges beküldése mellett, vagy kívánat-
ra utánvétellel azonnal teljesítem.

Református egyházirodalmi ujdonság.

Epen most jelent meg:

Népszerű halotti beszédek,

írta FÁBIÁN DÁNIEL, szilágy-csehi ev. ref. pap.

I-ső kötet: Ára 1 frt 40 kr.

A második kötet még **ez év** folytán hagyja el a sajtót.

Az első kötet tartalma:

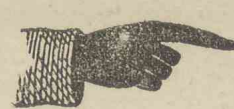
I—X Közönséges halotti beszédek.

XI—XVI Halotti beszédek gyermekek felett.

XVII—XXIII Halotti beszédek ijjak felett.

Kézi és fali térképek.

ATLASZOK,
Földgolyók.

Iskolai könyvek.

(303)

(16—*)

A bekövetkezendő tanév alkalmából van szerencsém tudósítani

a n. érd. tanár, tanító és nevelő urakat, tanuló ifjuságot, egyáltalában

ERDÉLY ISKOLAVILÁGÁT,

hogy könyvkereskedésemben, mely újabb időben megint nagyobb kiterjedést nyert, úgy, hogy ma már mint **Erdély legnagyobb könyvesarnoka egyedül áll**, mindenféle

iskolai könyvek, tankönyvek és taneszközök

egyetemek, gymnásiumok, képezdék, ipar- és polgári iskolák, elemi-
és néptanodák, valamint magánintézetek számára nagy készletben tartanak és folyvást **kaphatók.**

A nagyobb megrendeléseket annál is inkább kérem idején beküldeni, hogy a kívánt példányok száma iránt tájé-
kozhassem magamat folytonos megrendeléseimmél, főleg pedig, hogy a megküldésben késedelem ne történjék.

Tömeges megrendeléseknél, **pontos szolgálat, előnyös feltételek és jutányos
árak biztosítása mellett tiszteletpéldányokat**, saját kiadásaimból pedig **ingyen-
példányokat** bocsátok a t. megrendelők rendelkezésére, szegényebb
sorsú tanulók számára.

Czím- és árjegyzékkel az iskolai könyvekről, úgy nemkülönben bármintemü
könyvjegyzékekkel kívánatra azonnal és ingyen szolgállok,

Stein János
könyv-, mű- és zeneműkereskedése.

Iskolai könyvek.

Szótárak, nyelvtanok

és
társalgási könyvek.

Stein Jánosnál
Kolozsvárt.

Római és hellen
remekírók,
szótárral és jegyzetekkel
ellátva.

Stein Jánosnál
Kolozsvárt.

Rajz- és szépírásminták.
Vizfestéshez
való színnyomatu
m i n t á k.